

Последното десетилетие на периода (1868-1877 г.), което е наситено с борби и трагични събития за българския народ - неуспехите на четата на Х. Димитър и Ст. Караджа, залавянето на В. Левски и обесването му, гибелта на Хр. Ботев и четниците му, Априлското въстание и кървавата разправа над българите - бележи подем в издаването на книги - 781. През това десетилетие се откроява 1869 г. със 111 издадени книги.

По-значителни творби през този период са „Буквар с разни поучения“¹ от П. Берон, издаден през 1824 г. в Брашов. Това е първият учебник за българските училища. Юрий Венелин издава през 1829 г. труда си „Древние и нынешние болгаре“; П.Р.Славейков превежда една история на Турция „От основаването на империята до нашите дни“, издадена през 1857 г., издава „Букварче“ в Цариград през 1860 г.; Христо Ботев издава „Уроци за първите четири аритметически правила и за счетовете“ (превод от руски) в Букурещ през 1873 г.; Васил Друмев издава в Браила драмата „Иванку, убиецът на Асеня I“ (1872); Сава Доброплодни - пиесата „Михал Мишкост“ (в Земун, 1853 г), Иван Богоров през 1843 г. издава в Одеса два учебника по география, а през 1844 г. отпечатва в Букурещ „Първичка българска граматика“; Константин Фотинов през 1843 г. превежда от гръцки и издава в Смирна „Общее землеописание вкратце за сичката земля“.

Десетилетия преди Освобождението от турско робство просветени българи са разбрали, че народ без наука, просвета и духовен живот не може да бъде самостоятелен и да устои във вековете. Затова и българската печатна книга през този период обхваща разнообразни знания - история, философия, богословие, математика, естествознание и практически стопански проблеми.

Българската печатна книга продължава своя ход в следващото столетие.

КНИГОИЗДАВАНЕТО ПРЕЗ СЛЕДОСВОБОЖДЕНСКИЯ ПЕРИОД (1878-1944 Г.)

През този период се извършват важни обществено-политически промени. След Освобождението населението на двете нови държави и на останалите

под турско робство български земи се бори за народностна общност. Българският народ, около 3 милиона, от които едва 10% грамотни, живее в условията на материална, културна и духовна изостаналост². Но той се стреми към общ духовен живот. Главна роля играе книжнината. Книгопечатането се развива. През 1881 г. в Княжество България - в София - е създадена първата държавна печатница, а през 1882 г. - Областната печатница в столицата на Източна Румелия - Пловдив.

¹ Известен като Рибен буквар заради нарисувания на последната корица делфин, смятан на времето за гигантска риба.

² Най-ранни статистически данни за грамотността дава Кирил Попов в „Стопанска България“, С., 1918. Според него през 1880 г. процентът на грамотните е 3,3, като за мъжете е 5,0, за жените - 1,5.

Едно от първите преброявания на населението в България на 1 януари 1888 г. установява, че в страната има 337 773 грамотни от всичко 2 330 563 лица на 8 и повече години, т. е. 14,5%, а от общото население - 10,7%.